

1257 1ste Beh. af Lovforsl. om Lejns osv. Overg. t. fri Jordleied.

1258

rette sig efter dem, end nogen Capitalist vil gjøre det. Det har i de senere Aar viist sig, at paa Godser, som ere solgte paa Speculation, ere Capitalerne vel blevne indstaaende i Fæstegaardene, naar de gik over til Selveierdom, men efter kort Tids Forløb ere de af forskjellige Grunde blevne optagne, og dette har sat og sætter den Dag idag mangfoldige hidtilværende Fæstere i den største Forlegenhed og Besværlighed for at skaffe nye Capitaler. For saadanne Banskeltigheder ere de nye Selveiere paa Fideicommissgodser befriede. Jeg troer, at det Spørgsmaal, hvorledes man letter Fæsterne Afgang til at blive Selveiere, i og for sig er meget vigtigt, og at dets Vigtighed stiger ikke blot i Forhold til Duffet om at aflasse Fæstevæsenet, men ogsaa i Forhold til Jordens stigende Værdi. Jo kostbarere Jorden er, desto større bliver Kjøbesummen, og desto vanskeligere bliver det for Fæsteren at tilfredsstille de Fordringer, der stilles med Hensyn til Udbetalingen. Naar man t. Ex. vil sammenligne Priserne paa Fæstesteder for en 10 à 12 Aar tilbage med de Priser, som der nu forlanges, vil man see, at Priserne omtrent have fordoblet sig; saaledes troer jeg, at Forholdet stiller sig navnlig i Søe Amt. For 10 à 12 Aar siden var Prisen paa Fæstegods der 800 à 1,000 Rd. pr. Tonde Hartkorn, men nu er den omtrent 2,000 Rd. pr. Tonde Hartkorn, og altsaa behøve Fæsterne nu flere Penge til at kjøbe for end tidligere, medens paa samme Tid Creditforholdene ere blevne meget vanskeligere. Rentefoden er stegen idetmindste en halv, ja nogle Stæder een Procent, og dernæst ere Capitalerne blevne vanskeligere at overkomme paa Grund af forskjellige andre Pengeforhold her i Landet. Jeg er derfor af den Mening, at Virkningen af dette Forslag, hvis det bliver til Lov, og hvis de nye Lovfinder Anvendelse, bliver den, at de Godser, som gaae over til at blive fri Eiendom, ville, for Bøndergodsets Vedkommende, blive meget dyrere, end det nu er, og at Priserne paa Fæstestederne ville blive særdeles forhøiede. Jeg finder endog en ligesom Befrættelse paa

denne min Mening i Lovudkastets § 4, hvori der siges, at det Skjon, som Justitsministeren skal lade optage, skal gaae ud paa at ansætte Besiddelsen som fri Eiendom, efter de i Handel og Vandel gængse Priser, thi jeg kan ikke fortaae denne Paragraph anderledes, end at saadant Skjon eller som det kaldes "Nævn" ikke skal tage Hensyn til Bøndergodset som Fæstegods, men som fri Eiendom, og dermed maa altsaa nødvendigtvis Prisen blive høiere, end den nu anses for at være, naar Bøndergodset betragtes som Fæstegods. — Derjom der var nogen Nødvendighed for eller anden kjendelig Følge af dette Forslag, kunde man formodentlig have ventet det værmere udvillet af de ærede Forslagsstillere, men, saavdt jeg har forstaaet den udførende Forslagsstiller, gaae de Herrers Bestræbelser blot ud paa at realkføre den omhandlede Grundlovsparagraph. Om nu dette Udcast, ophøiet til Lov, virkelig vil finde nogen Anvendelse, er aldeles usikkert; men det forekommer mig, at det, der er i veien for at slutte sig til dette Lovudcast, fornemmeligt er den uheldigere Stilling, som derefter vil blive Besidderne af Fæstegods tildeel. Jeg seer meget vel, at Forslagsstillerne i Slutningen af § 1 have udtaalt, at med Hensyn til enkelte Dele af Bøndergodset skulle de gjældende Lovbestemmelser forblive i Kraft, men derved maa vel kun forstaaes enkelte Fæstegaarde og ikke det hele Complex af Fæstegods, som hører til en Hovedgaard. Jeg troer, at man, hvis man vilde forhøre sig hos de paagjældende Fæstere, i Almindelighed vilde faae den Erklæring, at de langt foretrække den nuværende Tilstand, langt foretrække deres Forbindelse med Fideicommisserne, fremfor at omstables til at høre under en frigtort Hovedgaard; idetmindste har jeg allerede modtaget Henvendelser fra Fæsterne paa et Stamhuus om at gjøre gjældende, at den Forbindelse, hvori disse Fæstere nu leve, meget letter dem Overgangen til at blive Selveiere, fremfor om de henhørte under en Hovedgaard, som ikke var Fideicommissgods. Hertil vil jeg for Diebliffet indfrænte mig